הָרְאוּיָה לוֹ. הַגָּהּ: (לח) וְאִם בֵּרַךְ עַל כֻּלָּם מֵינֵי בְשָׂמִים (טז) (לט) יָצָא (טור ריש הסימן). וְאִם צָרִיךְ לְהַקְדִּים שֶׁל עֵץ לְשֶׁל עִשְׂבֵי בְשָׂמִים (מ) עַיֵּן לְעֵיל סִימָן רי"א (ס"ג): **יא** [ב]הֲבִיאוּ לְפָנָיו הַדֵּס וְשָׁמָן (יז) (מא) לְהָרִיחַ בָּהֶם, (מב) **אִם בִּרְכוֹתֵיהֶן שָׁווֹת,** (מג) מְבָרֵךְ עַל (יח) הַהֲדַס וּפוֹטֵר אֶת הַשָּׁמָן, (מד) [ג]וְאִם אֵינָם שָׁווֹת, (מה) * מְבָרֵךְ עַל הַהֲדַס תְּחִלָּה: **יב** [ד]מְבָרְכִין עַל הַמַּגְמָר (פְּרוּשׁ בְּשָׂמִים שֶׁמְּשִׂימִים עַל הַגֶּחָלִים (מו) לְהָרִיחַ בָּהֶם) * מְשַׁיַּעֲלָה קִיטוֹר עַשָׂנוֹ (מז) * קֹדֶם שֶׁיַּגִּיעַ לוֹ הָרֵיחַ, (מח) אֲבָל לֹא יְבָרֵךְ קֹדֶם שֶׁיַּעֲלֶה קִיטוֹר הֶעָשָׁן:

ב שם בְּגֶמָרָא לְגִרְסַת הָרִי"ף (לא:).
ג שם לְגִרְסַת הָרא"ש (פ"ו סי' לט).
ד שם בְּגֶמָרָא (ע"א).

בְּאֵר הַיטֵב

א (טז) **יָצָא.** כָּתַב הַפ"ח (ס"ח) דְּאִם בֵּרַךְ עַל שֶׁל עֵץ עִשְׂבֵי בְשָׂמִים לֹא יָצָא, דְּעִשְׂבֵי אֵינוֹ כּוֹלֵל שֶׁל עֵץ, וְכֵן כָּתַב הַלְּבוּשׁ, וְעַיֵּן בְּסֵפֶר גַּן הַמֶּלֶךְ סִימָן צ"ט:

א (יז) **לְהָרִיחַ בָּהֶם.** דְּאִלּוּ לְהַעֲבִיר הַזִּכְמָא אֵין מְבָרְכִין עָלָיו, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב סִימָן רי"ז סוֹף סָעִיף ב': (יח) **הַהֲדַס.** בּוֹרֵא עֲצֵי בְשָׂמִים:

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

וְכוּ'. רְצוֹנוֹ לוֹמַר, אֵין לוֹ לְפָטֵר עַצְמוֹ בִּבְרָכָה כּוֹלֶלֶת אַחַת דְּהַיְנוּ בְּבָרְכַת בּוֹרֵא מֵינֵי בְשָׂמִים, אֶלָּא לְכָתְחִלָּה צָרִיךְ לְבָרֵךְ עַל כָּל אֶחָד בְּפָנֵי עַצְמוֹ. וְיָכוֹל בְּתְחִלָּה עַל עֲצֵי בְשָׂמִים וְעִשְׂבֵי בְשָׂמִים, וְאַחַר כָּךְ יְבָרֵךְ עַל שְׁאָר מִינִים בּוֹרֵא מֵינֵי בְשָׂמִים, וּכְמוֹ דְּקַיְימָא לָן לְעֵיל סִימָן רי"א סָעִיף ג' לְעִנְיַן בְּרָכַת הַפֵּרוֹת. נִתְעָרְבוּ כַּמָּה מִינִים יַחַד אוֹ שֶׁהֵם בַּאֲגֻדָּה אַחַת וְאִי אֶפְשָׁר לְהָרִיחַ מִכָּל מִין בְּפָנֵי עַצְמוֹ, מְבָרֵךְ עֲלֵיהֶם בּוֹרֵא מֵינֵי בְשָׂמִים (אֲלִיָּה רַבָּה (ס"ק טז) וְדָרְךְ הַחַיִּים (דיני ברכת הריח ס"ו)], מִיהוּ מַשְׁמַע בְּאֵלִיָּה רַבָּה דְּטוֹב לִקְטֹם מֵהָאֲגֻדָּה אֵיזֶה מִין כְּדֵי שֶׁיּוּכַל לְבָרֵךְ עָלָיו בִּרְכָתוֹ הָרְאוּי לְכַתְּחִלָּה: **(לח) וְאִם בֵּרַךְ וְכוּ'.** כַּנַּ"ל בְּסָעִיף ב', אֶלָּא דְּשָׁם מַיְירֵי שֶׁנִּקְטוּ עֲצֵי בְשָׂמִים אוֹ עִשְׂבֵי בְשָׂמִים בְּיָדוֹ וּבֵרַךְ עֲלֵיהֶם בּוֹרֵא מֵינֵי בְשָׂמִים, וְהָכָא מַיְירֵי שֶׁנִּקְטוּ רַק מֵינֵי בְשָׂמִים וּבִבְרָכָתוֹ כִּוֵּן לְהוֹצִיא גַּם אֶת הָעֲצֵי בְשָׂמִים וְעִשְׂבֵי בְשָׂמִים, אֲפִלּוּ הָכִי יָצָא, שֶׁבְּרָכָה זוֹ שַׁיָּךְ בְּדִיעֲבַד גַּם עֲלֵיהֶם:

(לט) יָצָא. הַיְנוּ כְּשֶׁכִּוֵּן בְּהֶדְיָא לְהוֹצִיא כָּל הַמִּינִים, וְאִי לָאו הָכִי לֹא, וּכְמוֹ לְעִנְיַן בְּרָכַת הַפֵּרוֹת כְּשֵׁשׁ לְפָנָיו דָּבָר שֶׁבִּרְכָתוֹ פְּרִי הָעֵץ וּפְרִי הָאֲדָמָה וְיֵשׁ לְפָנָיו דָּבָר שֶׁבִּרְכָתוֹ שֶׁהַכֹּל, אֵינוֹ יוֹצֵא בְּסָתָמָא בְּבִרְכַת שֶׁהַכֹּל עַל הַכֹּל, וְכַנַּ"ל בְּסִימָן ר"ו (ס"ב). כָּתְבוּ הָאַחֲרוֹנִים דְּכְשֵׁם שֶׁבִּרְכַת עֲצֵי בְשָׂמִים אֵינוֹ פּוֹטֵר לִבְרָכַת עִשְׂבֵי בְשָׂמִים כֵּן בִּרְכַת עִשְׂבֵי בְשָׂמִים אֵינוֹ פּוֹטֵר לְבִרְכַת עֲצֵי בְשָׂמִים, דְּבַעֲשָׂבִים אֵינָנוּ נִכְלָל עֵץ: (מ) **עַיֵּן לְעֵיל סִימָן רי"א.** רְצוֹנוֹ לוֹמַר, דְּשָׁם אִיתָא פְּלוּגְתָּא כְּעֵין זֶה בְּסָעִיף ג' לְעִנְיַן פְּרִי הָעֵץ וּפְרִי הָאֲדָמָה אִם צָרִיךְ לְהַקְדִּים פְּרִי הָעֵץ, וְהָכִי נַמִּי בִּעְנָיְנֵנוּ. וְדַע, דְּשָׁם הִסְכִּימוּ הָאַחֲרוֹנִים דְּמַה שֶּׁהוּא חָבִיב לוֹ תָּמִיד יוֹתֵר צָרִיךְ לְהַקְדִּימוֹ, אַף אִם שְׁנֵיהֶם חֲבִיבִין אֶצְלוֹ בְּשָׁוֶה, נָכוֹן יוֹתֵר לְהַקְדִּים הַפְּרִי הָעֵץ, וְהוּא הַדִּין הָכָא, אִם חֲבִיבִין אֶצְלוֹ שְׁנֵיהֶם בְּשָׁוֶה, נָכוֹן יוֹתֵר לְהַקְדִּים הָעֲצֵי בְשָׂמִים, שֶׁהִיא בְּרָכָה מְבֹרֶרֶת וּפְרָטִית בְּיוֹתֵר, וְאַחַר כָּךְ יְבָרֵךְ עִשְׂבֵי בְשָׂמִים:

יא (מא) **לְהָרִיחַ בָּהֶם.** דְּאִלּוּ (לו) שָׁמָן שֶׁהֲבִיא לְסוּף יָדָיו לְהַעֲבִיר (ד"ה של בית הכסא) מַה שֶּׁנִּכְתָּב בָּזֶה: **(מב) אִם בִּרְכוֹתֵיהֶן שָׁווֹת.** כְּגוֹן שֶׁהַשָּׁמָן (לה) הָיָה מְבֻשָּׂם בַּעֲצֵי בְשָׂמִים, שֶׁמְּבָרְכִין עַל הַשָּׁמָן בּוֹרֵא עֲצֵי בְשָׂמִים כַּמְבֹאָר בְּסָעִיף ו': **(מג) מְבָרֵךְ עַל הַהֲדַס.** הַטַּעַם, (לו) דְּהַדֵּס הוּא גּוּף הָעֵץ הַנִּקְרָא בְּשָׂמִים, וְהַשָּׁמָן אֵין הָרֵיחַ מַעֲצָמוֹ אֶלָּא קוֹלְטוֹ מֵאַחַר, הִלְכָךְ הַדֵּס חָשִׁיבָא טְפֵי, וּלְהָכִי מְבָרֵךְ עָלָיו וּפוֹטֵר הַשָּׁמָן בִּבְרָכָתוֹ. וּכְשֶׁמְּבָרֵךְ עָלָיו (לו) נוֹטֵל הַהֲדַס בְּיָמִין וְהַשָּׁמָן בִּשְׂמֹאל, דְּעַל דָּבָר שֶׁמְּבָרֵךְ נוֹטְלוֹ בִּימִינוֹ: **(מד) וְאִם אֵינָם שָׁווֹת.** כְּגוֹן שֶׁהָיָה שָׁמָן שֶׁמְּבֻשָּׂם בְּעִשְׂבֵי בְשָׂמִים שֶׁבִּרְכָתוֹ בּוֹרֵא עִשְׂבֵי בְשָׂמִים, אוֹ שֶׁהָיָה שָׁמָן אַפַּרְסְמוֹן דִּמְבֹאָר בְּסָעִיף ד' דִּבְרָכָתוֹ הוּא בּוֹרֵא שֶׁמֶן עָרֵב, וְאִם כֵּן יָכוֹל לְבָרֵךְ עַל הַהֲדַס עֲצֵי וְלִפְטֹר אֶת הַשָּׁמָן: **(מה) מְבָרֵךְ עַל הַהֲדַס תְּחִלָּה.** וְאַף עַל גַּב (לו) דְּשָׁמָן אַפַּרְסְמוֹן רֵיחוֹ מַחֲמַת עַצְמוֹ וְלֹא קָלַט מֵאֲחֵרִים, וְגַם בִּרְכָתוֹ חֲשׁוּבָה שֶׁמְּזַכִּיר וּמְיַחֵד שֶׁמֶן בִּבְרָכָתוֹ, אֲפִלּוּ הָכִי הַדֵּס שֶׁהוּא כְּבָרְיָתוֹ וְקָנִים (מ) בְּגוּפוֹ חָשִׁיב טְפֵי [הָרְאָ"ה (מג: ד"ה ת"ר): **יב** (מו) **לְהָרִיחַ בָּהֶם.** לְאַפּוּקֵי אִם מְעַשֵּׁן לְבַטֵּל הַסְּרָחוֹן אֵין מְבָרְכִין עָלָיו כְּלָל, וְאַף שְׁנָהֲנָה מֵהַבְּשָׂמִים מְאֹד, וּכְדִלְקַמָּן בְּסִימָן רי"ז (ס"ב): **(מז) קֹדֶם שֶׁיַּגִּיעַ וְכוּ'.** דְּבָעִינַן לְכַתְּחִלָּה עוֹבֵר לַעֲשִׂיָּתָן, וּבְדִיעֲבַד יָכוֹל לְבָרֵךְ (מפ) אַף בְּעֵת שֶׁמַּרִיחַ: **(מח) אֲבָל**

שַׁעַר הַצִּיּוּן

יא (מג) מְגַן אַבְרָהָם (ס"ק יז) וּשְׁאָרֵי אַחֲרוֹנִים: **(מד) וְאִם אֵינָם שָׁוִים.** לֹא, דְּדַוְקָא הֵיכָא דְּאֵין חָבִיב לוֹ אֶחָד מֵהֶם אֲז הֲוֵי פְּלֻגְתָּא דְּבֵית שַׁמַּאי וּבֵית הִלֵּל, עַיֵּן שָׁם: **(מ)** מְגַן אַבְרָהָם (ס"ק יז), וְכֵן הַסְּכִים בְּמָגֵן גִּבּוֹרִים (אלף המגן ס"ק כא) דְּלֹא כְּצֶלַ"ח (מג: ד"ה והמדכיר), וְכֵן כָּתַב בָּאֶשְׁכּוֹל (שם): **(מפ)** וַאֲפִלּוּ לְפִי מַה שֶּׁכָּתַבְנוּ לְעֵיל (משנ"ב ס"ק כג) דְּדִיעֲבַד יוֹצֵא בְּשָׁמֶן אַפַּרְסְמוֹן בִּבְרָכַת עֲצֵי בְשָׂמִים, עַל כָּל פָּנִים לְכַתְּחִלָּה צָרִיךְ לְבָרֵךְ עַל כָּל אֶחָד בִּרְכָתוֹ הָרְאוּיָה כְּדִלְעֵיל בְּסָעִיף י': **(מצ)** כֵּן כָּתַב הַשּׁוּרָ דְּשֶׁמֶן אַפַּרְסְמוֹן נַמִּי בְּכְלָל זֶה, וְכֵן כָּתַב הַמְּאֻמָּר מָרְדְּכִי (ס"ק יג) לְדִינָא דְּשֶׁמֶן אַפַּרְסְמוֹן נַמִּי מִקְּרֵי אֵינוֹ בְּעֵין לְגַבֵּי הַדֵּס (וְלֹא כְּאֵלִיָּה רַבָּה (שם) שֶׁכָּתַב שֶׁזֶּהוּ דַּחַק וּמְחֻמָּת זֶה רָצָה לִפְסֹק דְּלֹא כְּהַשּׁוּרָ, עַיֵּן שָׁם) וְכֵן לְהָרְאָ"ה שֶׁכֵּן כָּתַב בְּהֶדְיָא: **(מ) וְאִם הֵבִיאוּ לְפָנָיו שֶׁמֶן אַפַּרְסְמוֹן וְשֶׁמֶן שֶׁמְּבֻשָּׂם בְּעִשְׂבֵי בְשָׂמִים, נִרְאֶה דְּגַם לְהָרְאָ"ה טוֹב יוֹתֵר שֶׁיְּבָרֵךְ תְּחִלָּה בּוֹרֵא שֶׁמֶן עָרֵב עַל הָאַפַּרְסְמוֹן** מִשּׁוּם דְּהֲוֵי בְּרָכָה מְבֹרֶרֶת טְפֵי, וְכִפְסַק הַמָּגֵן אַבְרָהָם (ס"ק יט): **יב (מפ)** אַחֲרוֹנִים:

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah

ה שם לְפִרוּשׁ הַשּׁוּרִי.
ו טוּר בְּשֵׁם אֲבִי הָעֶזְרִי (ח"ב סִי' תרסא).
ז שם בְּשֵׁם רַבֵּנוּ שְׁמְחָה.

ג ה[הַמַּגְמָר, **אִם הוּא שֶׁל עֵץ מְבָרֵךְ** (מט) **בּוֹרֵא עֲצֵי בְשָׂמִים, וְאִם שֶׁל עֵשֶׂב בּוֹרֵא** (יט) (נ) **עִשְׂבֵי בְשָׂמִים, וְאִם שֶׁל שְׂאָר מִינִים בּוֹרֵא מִינֵי בְשָׂמִים:** **יד** (נא) * **הַמֵּרִיחַ בְּאֶתְרוֹג שֶׁל מִצְוָה** ו**מְבָרֵךְ עָלָיו,** (כ) [כ] (נב) ז**וְיֵשׁ אוֹמְרִים שֶׁאֵינוֹ מְבָרֵךְ,** (נג) **לְכָךְ נָכוֹן שֶׁלֹּא** (כמ) **לְהָרִיחַ בּוֹ. הַגָּהָה:** יֵשׁ אוֹמְרִים (נד) דְּהַמֵּרִיחַ בְּפַת חַם יֵשׁ לוֹ לְבָרֵךְ שֶׁנָּתַן רֵיחַ טוֹב בַּפַּת (אבודרהם (מהד' מוסד שמח) ובית יוסף סימן (רצ"ו) [רצ"ז] (ד"ה כתוב וכל ט) בשם ארחות חיים (הל' ממלא פי' ז)), (נה) וְיֵשׁ אוֹמְרִים דְּאֵין לְבָרֵךְ עָלָיו (בית יוסף (שם)), (נו) לְכָךְ אֵין לְהָרִיחַ בּוֹ:

שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה

בְּתְשׁוּבָה (סי' נא), אִם בָּרַךְ עַל מִין עֵץ בּוֹרֵא עִשְׂבֵי בְשָׂמִים לֹא יָצָא, עַיֵּן שָׁם: **יד** [כ] (נג) **וְיֵשׁ אוֹמְרִים שֶׁאֵינוֹ מְבָרֵךְ.** עַיֵּן בְּאֹר הַיֵּטֶב. וְכָתַב בִּבְרֵכִי יוֹסֵף (ס"ק יד) הַמְמַשְׁמֵשׁ בְּאֶתְרוֹג וְנִשְׁאַר הֲרֵיחַ בְּיָדוֹ אוֹ בְּבָגְדּוֹ אֵינוֹ מְבָרֵךְ עַל אוֹתוֹ הֲרֵיחַ כְּלָל שֶׁאֵין לוֹ עִקָּר. מוֹרֵי וְזַנֵּי הָרֹב בְּשֵׁם סֵפֶר צְרוֹר הַחַיִּים (סי' כ) תַּלְמִיד הָרַשְׁבָּ"א:

בַּאֵר הַיֵּטֵב

ג (יט) **עִשְׂבֵי בְשָׂמִים.** שְׁמַעְתִּי מֵהַמְרַקְּדִים שֶׁאֵין לוֹמַר 'עֲשָׂבֵי' בִּנְקוּד שְׁוָ"א וּפַתָּח, כַּיָּוֹן שֶׁהוּא דִּבּוּק לְתֵבָה שֶׁאַחֲרֶיהָ, אֶלָּא יֵשׁ לוֹמַר בְּחִירֶק, וּמְצִינוּ כֵּן הַנַּקְדָּה בַּכְּתוּב בְּמִשְׁלֵי (כז כה) 'עִשְׂבוֹת הָרִים'. ט"ז (ס"ק יב): **יד** (כ) **וְיֵשׁ אוֹמְרִים שֶׁאֵינוֹ מְבָרֵךְ.** דְּלֹא לְרֵיחָא עֲבִידָא, אֶלָּא לְמִצְוָה. מָצָאתִי כָּתוּב בְּשֵׁם רַשַׁ"ל, דְּוַקָא בְּשַׁעַת נְטִילָה לְשֵׁם מִצְוָה אֲבָל קֹדֶם לְכֵן וְאַחַר כָּךְ מְבָרֵךְ. מֶגֶן אַבְרָהָם (ס"ק כא), וְכֵן כָּתַב בְּסִימָן תרנ"ג (רי"ש הסימן) עַיֵּן שָׁם, וְעַיֵּן ט"ז (ס"ק יד): (כל) **לְהָרִיחַ בּוֹ.** וְאִם מֵרִיחַ בּוֹ, כָּתַב הַפ"ח (ס"ג) דִּמְבָרֵךְ עָלָיו, וּמֶגֶן אַבְרָהָם (ס"ק כב) חוֹלֵק עָלָיו שֶׁלֹּא לְבָרֵךְ, וְכֵן בְּפַת חַם:

בַּאוּר הַלָּכָה

הַלָּקִיחָה בְּיָדוֹ וְהָאֲכִילָה, מַה שֶּׁאֵין כֵּן הָכָא לֹא מְחַפֵּר רַק שְׁיֵרִיחַ, וּמִקְּרֵי שַׁפִּיר קֹדֶם לַעֲשִׂיָתָן:

יד * **הַמֵּרִיחַ בְּאֶתְרוֹג וְכוּ'. וְיֵשׁ אוֹמְרִים שֶׁאֵינוֹ מְבָרֵךְ וְכוּ'.** עַיֵּן מִשְׁנָה בְּרוּרָה (ס"ק נב) **מַה שֶּׁכָּתַבְתִּי בְּשֵׁם מֶגֶן אַבְרָהָם בְּשֵׁם מַהֲרַשַׁ"ל, וְכֵן** כָּתַב הַגָּאוֹן רַבִּי מָרְדְּכַי בְּנֶעט בְּבֵאוּרוֹ לְמָרְדְּכַי (פ"ו אות צז), **אֲבָל אֵלִיָּה רַבָּה** (ס"ק כב) **וּנְהַר שָׁלוֹם** בְּסִימָן תרנ"ג (סק"א) **וּמַאֲמַר מָרְדְּכַי** (שם סק"ג) **וּמַשָּׂה יְהוּדָה** (שם דין א) **חוֹלְקִים עָלָיו, וּלְדִידְהוּ לְדַעַת שְׁנִיָּה כָּל יְמֵי הֶחָג אֵין לְבָרֵךְ עַל רֵיחוֹ בֵּין בְּשָׁעָה שֶׁנּוֹטְלוֹ לְמִצְוָתוֹ וּבֵין בְּשָׁאַר כָּל הַיּוֹם מִשּׁוּם דְּהֶקֵּצָה לְמִצְוָתוֹ וְאֵינוֹ עוֹמֵד לְהָרִיחַ, וְכֵן מִשְׁמַע מִלְּבוּשׁ, אֲמְנָם לְעִנְיוּת דַּעְתִּי הַדָּבָר תָּמוּהַּ.** אַחֲרֵי כִּי בְּשַׁ"ס (סוכה לז:) נֶאֱמַר מְפֹרָשׁ דְּאֶתְרוֹג מֻתָּר לְהָרִיחַ בּוֹ, שֶׁלֹּא הַקֵּצָתוֹ אֶלָּא מֵאֲכִילָה שֶׁעּוֹמֵד בְּעִקָּרוֹ לְכָךְ, אֲבָל מֵרִיחַ לֹא אַקְצֵיהּ, וְשִׁפּוּר הָיָה בְּדַעְתּוֹ לְהָנוֹת הַיְמֵנוּ מֵרֵיחוֹ, אִם כֵּן אַפַּאי לֹא יְבָרֵךְ עָלָיו עַל כָּל פָּנִים בְּשָׁעָה שֶׁאֵינוֹ לוֹקְחוֹ לְמִצְוָתוֹ, בְּשֶׁלֹּמָא בְּשָׁעָה שֶׁלּוֹקְחוֹ לְמִצְוָתוֹ אֲפִשָׁר לוֹמַר בְּשַׁעַם שִׁנְיָה דְּמַאַחַר דִּבְלָאוֹ הָכִי חַיָּב לְשָׁכְחֵיהּ בְּשָׁכִיל לְצַאת בּוֹ הֲוָה לֵיהּ כִּדְבָר שֶׁלֹּא נַעֲשָׂה לְהָרִיחַ, וְאַף עַל גַּב דְּמִתְכַּוֵּן גַּם לְהָרִיחַ לֵית לָן בָּהּ, וַעֲדַיִן מִלְּקִחוֹ לֶאֱכֹל וּלְהָרִיחַ, דְּהָתָם רִאשׁוֹנָה הוּא עִקָּר לְקִיחָתוֹ וּכְשֶׁלָּקְחוֹ לֶאֱכֹל וּלְהָרִיחַ מַאן מְפֵיס שֶׁעִקַּר לְקִיחָתוֹ בְּשָׁכִיל אֲכִילָה וְהָרִיחַ בָּא מִפִּילָא וְלֹא אִיפְּכָא דְּעִקַּר הוּא בְּשָׁכִיל הָרִיחַ אוֹ אִפְּשָׁר בְּשָׁכִיל שְׁתֵּי הַנָּאוֹת בְּשָׁוֶה, מַה שֶּׁאֵין כֵּן הָכָא דִּבְוַדַּאי עִקַּר נְטִילָתוֹ הָיָה בְּשָׁכִיל מִצְוָה בְּשַׁעְתָּהּ דְּמִחַיֵּב בָּזֶה, אִם כֵּן הַהֲנָאָה לְכַלֵּי עָלְמָא טְפֵלִית הִיא, אֲבָל שֶׁלֹּא בְּשַׁעַת מִצְוָה מַאי אִיכָּא לְמֵימַר [וְלֹא נוֹכַל לְתָרֵץ וְלוֹמַר, דְּיֵרֵן דְּעִקַּרוֹ אֵינוֹ עוֹמֵד לְהָרִיחַ אֶלָּא לַעֲשׂוֹת בּוֹ מִצְוָה כָּל שִׁבְעָה יָמִים, לָךְ לֹא נוֹכַל לְבָרֵךְ עָלָיו בְּרָכַת אֲשֶׁר נָתַן, זֶה אֵינוֹ, דְּהָא אֶתְרוֹג בְּשְׁאָר יְמוֹת הַשָּׁנָה כְּשֶׁלּוֹקְחוֹ לֶאֱכֹל אַף עַל גַּב דַּהֲנָאָה הוּא מֵרֵיחַ סְרִי כַּלֵּי עָלְמָא גַּם כֵּן שֶׁלֹּא לְבָרֵךְ עָלָיו מִשֶּׁעַם דְּעִקַּרוֹ אֵינוֹ עוֹמֵד לְהָרִיחַ אֶלָּא לַאֲכִילָה, וַאֲפִלּוּ הָכִי כְּשֶׁנּוֹטְלוֹ לְהָרִיחַ לִבּוֹ לְכַלֵּי עָלְמָא יֵשׁ לוֹ לְבָרֵךְ, וְהָכִי נָמֵי אַף עַל גַּב דְּעִקַּרוֹ עוֹמֵד לְמִצְוָה וְלֹא לְהָרִיחַ, עַכְשָׁו כְּשֶׁנּוֹטְלוֹ לְהָרִיחַ לִבּוֹ יֵשׁ לוֹ לְבָרֵךְ], וְיֵשׁ מִן הָאַחֲרוֹנִים שֶׁרוֹצִים לוֹמַר בְּאֹפֶן זֶה, דְּמַאַחַר שֶׁאֵינוֹ עוֹמֵד לְהָרִיחַ בְּעִקָּרוֹ, אִם כֵּן אֵין לוֹ לְבָרֵךְ עָלָיו עַצֵּי אוֹ מִינֵי בְשָׂמִים, כְּדִמְפַקְּקִינַן בְּשַׁ"ס פֶּרֶק כֵּיצַד מְבָרְכִין (מג.) [לְפִי גִּרְסַת הַתּוֹסָפוֹת (ד"ה ועל) בְּשֵׁם הַבַּעַל הֲלָכוֹת גְּדוֹלוֹת (סי' א פ"ו)], תְּנָא הַדֵּס וְכָל דְּמֵי לֵיהּ, שֶׁעּוֹמְדִים בְּעִקָּרָם לְהָרִיחַ מַה שֶּׁאֵין כֵּן אֶתְרוֹגִים וְתַפּוּחִים, עַיֵּן שָׁם בְּתוֹסָפוֹת וְרַשְׁבָּ"א (מג. ד"ה מחיב"ע), וְאִם כֵּן אֵין לְבָרֵךְ עָלָיו רַק אֲשֶׁר נָתַן רֵיחַ טוֹב בְּפֵרוֹת כְּכָל דָּבָר שֶׁעּוֹמֵד בְּעִקָּרוֹ לַאֲכִילָה, וְהָכָא בָּתַב דְּהֶקֵּצָה מֵאֲכִילָה אִם כֵּן גַּם בְּרָכָה זוֹ אֵין לְבָרֵךְ [זֶהוּ תֹּרֶף כַּוָּנָתָם אַף שֶׁלֹּא זָכְרוּ מִפּוּרָשׁ זוֹ דְּתָנֵי הַדֵּס, עַיֵּן (בשו"ת) בְּכִנְסַת הַגְּדוֹלָה (סי' תרנג הגה"ט אות א) וּבְנִבְרֵי יָשָׁע (סי' תרנג) וּמַאֲמַר מָרְדְּכַי (שם)], אֲבָל מִכָּל מָקוֹם לֹא מִסְתַּבְּרָא כְּלָל, דְּכִי בְּשָׁכִיל שֶׁהֶקֵּצָה עַצְמוֹ מֵאֲכִילַת פְּרִי זֶה אֵינָהּ עוֹמֶדֶת לַאֲכִילָה בְּעִקָּרָהּ וְלֹא שַׁיָּךְ לְמִקְרֵי פְּרִי, וּבְפֶרֶט לְפִי מַה שֶּׁכָּתַב הָרַשְׁבָּ"א (בחשובה ח"א סי' קסט) מוּכָא בְּבֵית יוֹסֵף סִימָן תרנ"ג דְּאִם הִתְנָה שֶׁלֹּא יְהֵא אָסוּר בַּאֲכִילָה אוֹ בַּהֲנָאָה מְהַנַּי, עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב, אִם כֵּן בְּוַדַּאי לֹא נִתְבַּשֵּׁל מִפְּנֵי שֶׁם מַאֲכָל עַל יְדֵי שֶׁפֶּרֶשׁ עַצְמוֹ מִלַּאֲכִילָה, גַּם הַמְעַיֵּן בְּשׁוּר יִרְאֶה שֶׁהָרַב רַבֵּנוּ שִׂמְחָה בַּעַל סְבָרָא שְׁנִיָּה לֹא כָּתַב כְּלָל כְּיָוֹן שֶׁאֵינוֹ עוֹמֶדֶת לַאֲכִילָה אֶלָּא אַדְרַבָּה כָּתַב כְּיָוֹן שֶׁאֵינָהּ עוֹמֶדֶת לְהָרִיחַ, עַיֵּן שָׁם, **וְעַל כֵּן נִרְאֶה דְּהַעִקָּר כְּהַמֶּגֶן אַבְרָהָם לְדִינָא, דְּבִשְׁאָרֵי פְּעָמִים כָּל יְמֵי הֶחָג צָרִיךְ לְבָרֵךְ בְּשָׁמְרִיהּ לְכַלֵּי עָלְמָא, וּמִכָּל מָקוֹם אַחֲרֵי שֶׁהִרְבָּה אַחֲרוֹנִים הַנַּ"ל מַחְמִירִין בָּזֶה,** וְהָעִתִּיקוּ הַדֶּרֶךְ הַחַיִּים (דיני ברכת הריח באחרונ ס"א) וְהַחַיֵּי אָדָם (ח"א כלל סא ס"ו) אֶת דִּבְרֵיהֶם, **יֵשׁ לְמִנַּע מִלְּהָרִיחַ בְּאֶתְרוֹג כָּל יְמֵי הֶחָג. וְדַע דְּאִם מִמְּשַׁמֵּשׁ בְּאֶתְרוֹג וְנִשְׁאַר הָרֵיחַ בְּיָדוֹ אוֹ בִּבְגָדוֹ, אֵינוֹ מְבָרֵךְ עַל אוֹתוֹ הָרֵיחַ כְּלָל לַכַּלֵּי עָלְמָא אֲפִלּוּ בִּשְׁאָר יְמוֹת הַשָּׁנָה,** שֶׁרֵיחַ זֶה אֵין לוֹ עִקָּר [אַחֲרוֹנִים]:

שַׁעַר הַצִּיּוּן

(מג) מֶגֶן אַבְרָהָם (ס"ק כ): **יד** (מג) כֵּן מַשְׁמַע מִבֵּאוּר הַגְּרַ"א וּפְשׁוּטוֹ: (מד) טוּר: (מה) אָכֵן הוּא פְּסַק כַּוָּנָתָם אַחֲרוֹנָה לְגַמְרֵי, עַיֵּן שָׁם: (מו) **דְּקַדְּקִתִּי בִּלְשׁוֹן זֶה, לְאַפּוֹקֵי כְּשֶׁנִּכְנַס לְבֵית הַרֵיחַ רֵיחַ תַּפּוּחִים אוֹ רֵיחַ פַּת חַם דִּבְוַדַּאי לְכַלֵּי עָלְמָא אֵין לוֹ לְבָרֵךְ, דְּלֹא עָדִיף מִנִּכְנַס לְאָדָם אֶחָד וְשָׁם בְּחַדְרוֹ מֻנָּח שָׁם בְּשָׂמִים שֶׁאֵין צָרִיךְ לְבָרֵךְ אַף כְּשֶׁמִּתְכַּוֵּן לְהָרִיחַ, מְשׁוּם דְּהָנְהוּ בְּשָׂמִים לְאוּ לְרֵיחַ עֲבִידָא** כְּמוֹ שֶׁכָּתַב הַמֶּגֶן אַבְרָהָם בְּרֵישׁ סִימָן רי"ז, וְהָכִי נָמֵי בָּזֶה, אֲבָל כְּשֶׁנּוֹטֵל הַפֵּרוֹת בְּיָדוֹ כְּדֵי לְהָרִיחַ, דְּבָר זֶה מַשְׁוֶה לְהוּ כְּמוֹ שֶׁעֲשׂוּי לְהָרִיחַ, כְּמוֹ שֶׁכָּתְבוּ הָאַחֲרוֹנִים בְּסִימָן רי"ז, עַיֵּן שָׁם בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה (סק"א): (מז) **וּלְפִי זֶה פָּשׁוּט דְּאַף כְּשֶׁנּוֹטֵל הַפַּת כְּדֵי לְהָרִיחַ לְבַד וְאֵין מְתַכַּוֵּן לֶאֱכֹל כְּלָל, גַּם כֵּן אֵין לוֹ לְבָרֵךְ.** אָמְנָם לְפִי בֵּאוּר הַגְּרַ"א בְּסוֹף הַסִּימָן מַשְׁמַע דְּאַף (ל)דָּעָה אַחֲרוֹנָה סְבִירָא לְהוּ דְּפַת דִּינוֹ כְּפֵרוֹת שֶׁיֵּשׁ לוֹ רֵיחַ, אֶלָּא שֶׁשַּׁעֲמָם כֵּיוָן שֶׁאֵין עִקָּרוֹ עוֹמֵד לְהָרִיחַ לָכֵךְ אֵין לוֹ לְבָרֵךְ, עַיֵּן שָׁם, וּלְפִי זֶה אִם נְטָלוֹ לְהָרִיחַ לִבּוֹ צָרִיךְ לְבָרֵךְ, וּכְפֵרוֹת לְהַקֵּל:

לִיקוּטֵי דִּבְרֵי הָרַב: א] ובסדר ברכת הנהנין (פי"א ה"א) כתב כדעה ראשונה שיש לומר הע"ן בחירי"ק. **ב]** בסדר ברכת הנהנין (שם ה"ח) כתב כדברי החולקים שלדעה זו אין מברך עליו כל שבעת ימי החג שאינו עומד להריח בו אלא ליטלו לשם מצוה.

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehador - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah